

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), (jud. R. Berdilo)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, I. Țurcan, V. Cotorobai)

DECIZIE

04 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Victor Burduh
Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de Godzin Adrian,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Panuș Cătălina împotriva lui Godzin Adrian, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei raionul Strășeni cu privire la decăderea din drepturile părintești,

împotriva deciziei din 13 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Panuș Cătălina, casată hotărârea din 25 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă :

La 05 septembrie 2017, Panuș Cătălina s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Godzin Adrian, intervenient accesoriu Direcția de Asistență Socială și Protecție a Familiei raionul Strășeni, prin care a solicitat decăderea din drepturile părintești a pârâtului Godzin Adrian în privința fiului minor XXXX XXXX, născut la XX XXXX XX.

În motivarea acțiunii înaintate, reclamanta a indicat că, s-a aflat în căsătorie cu pârâtul Godzin Adrian, iar la XX XXXX XX s-a născut fiul XXXX XXXX, ulterior prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 12 aprilie 2016, căsătoria a fost desfăcută fapt confirmat prin actul de divorț nr.166 din 26 mai 2016. După desfacerea căsătoriei, conform hotărârii judecătorești, locul de trai al fiului minor XXXX XXXX, a fost stabilit cu mama Panuș (Godzin) Cătălina și s-a hotărât de a încasa de la Godzin Adrian în beneficiul Panuș-Giszin Cătălina, pensia

de întreținere a copilului minor, în mărime de 1584,90 de lei lunar, până la atingerea majoratului copilului.

Reclamanta a susținut că, pentru ultimele 9 luni, din 23 noiembrie 2016 până la 23 august 2017, pârâtul nu a achitat pensia de întreținere, acumulând o restanță de 14264,10 lei. Astfel toată grija, educația și cheltuielile legale de fiul comun XXXX XXXX, sunt lăsate pe seama reclamantei Panuș Cătălina în exclusivitate.

A mai indicat faptul că, copilul are nevoie de susținere morală și materială permanentă pe care o oferă doar reclamanta, în pofida faptului că pârâtul are obligațiuni statuate prin hotărâre judecătorească, acesta se eschivează cu rea credință de la plata pensiei de întreținere a fiului minor. Copilul este de vârstă preșcolară, necesitățile financiare fiind extrem de necesare pentru buna educație a copilului și pentru un regim sănătos de alimentare.

În viziunea reclamantei, lipsirea pârâtului Godzin Adrian de drepturile părintești asupra copilului minor XXXX XXXX, este în corespundere cu legea și interesul superior al copilului.

Prin hotărârea din 25 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru), acțiunea depusă de Panuș Cătălina a fost respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea soluției sale prima instanță a indicat, că prin probele prezentate nu a fost demonstrată necesitatea decăderii pârâtului din drepturile părintești. La fel, instanța a indicat, că motivul invocat de reclamantă, despre eschivarea pârâtului de la participarea la educația și întreținerea copilului nu este unul suficient, deoarece părintele nu va fi exonerat de aceste obligații, chiar și în cazul decăderii din drepturi părintești. La fel, instanța de fond a făcut referire la avizul autorității de profil, care a concluzionat că decăderea din drepturile părintești a lui Godzin Adrian va fi în defavoarea copilului. De asemenea a mai indicat instanța, că doar motivul invocat de reclamantă, despre neparticiparea pârâtului la întreținerea și educarea copilului minor, nu poate constitui o circumstanță suficientă de decădere a acestuia din drepturile părintești.

Instanța de fond a concluzionat că, noțiunea de eschivare de la exercitarea obligațiilor părintești presupune „acțiunea de a se sustrage de la îndeplinirea unei obligații” astfel, confirmarea neachitării pensiei alimentare statuată în certificatul executorului judecătoresc Oglindă Sergiu privind stabilirea restanței la plata pensiei alimentare, este insuficientă pentru a concluziona rea-intenția pârâtului de a executa obligațiile sale părintești ce țin de contribuția sa materială.

La fel, în motivarea soluției sale instanța de fond a reținut avizele Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Strășeni, care au fost întocmite la un interval de timp de 9 luni, care confirmă că pârâtul Godzin Adrian își vizitează copilul minor, participă la procesul educațional al copilului, participă la întreținerea minorului, astfel autoritatea tutelară teritorială Strășeni, fiind împotriva decăderii din drepturile părintești față de copilul minor.

Prin decizia din 13 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul

declarat de către Panuş Cătălina, casată hotărârea din 25 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) şi emisă o nouă hotărâre prin care acţiunea a fost admisă.

A fost decăzut Godzin Adrian din drepturile părinteşti în privinţa copilului minor XXXX XXXX.

Pentru a decide astfel instanţa de apel a reţinut că, tatăl copilului nu execută nici obligaţia minimă, impusă printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă, de aport financiar şi material pentru întreţinerea şi susţinerea copilului. Mai mult, potrivit materialelor dosarului, poziţiei expuse de pârât atât în instanţa de fond, cât şi în instanţa de apel, ultimul recunoaşte că nu a achitat şi nu achită pensia de întreţinere a copilului minor, fiind împotriva acestei obligaţii.

Aceste circumstanţe, în opinia instanţei de apel, denotă lipsa de interes şi responsabilitate a lui Godzin Adrian atât de a-şi exercita drepturile faţă de copil, cât şi de a executa obligaţiile legale. Mai mult ca atât, după cum s-a accentuat anterior, acesta a fost obligat la plata pensiei pentru întreţinerea copilului printr-o hotărâre judecătorească, devenită executorie, dar se eschivează de la această obligaţie, acumulând restanţe pentru perioadă 23 noiembrie 2016 – 23 mai 2019, în mărime de 66 565,80 de lei.

La 07 august 2019, Godzin Adrian a declarat recurs împotriva deciziei instanţei de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 13 iunie 2019 a Curţii de Apel Chişinău şi menţinerea hotărârii primei instanţe.

În motivarea recursului a indicat că instanţa de apel la emiterea deciziei contestate nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea precum şi a apreciat în mod arbitrar probele.

La 09 octombrie 2019, Panuş Cătălina a depus o referinţă la recursul declarat de către Godzin Adrian, solicitând considerarea acestuia ca fiind inadmisibil.

Prin încheierea din 06 noiembrie 2019 a Curţii Supreme de Justiţie, recursul declarat de Godzin Adrian a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Instanţa de recurs constată că, decizia recurată a fost pronunţată la 13 iunie 2019, expediată părţilor la 24 iulie 2019 prin poştă electronică, astfel recursul declarat la 11 iulie 2019 a fost depus cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă.

În corespundere cu art. 444 al Codului de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înştiinţarea participanţilor la proces. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanţei verificarea legalităţii hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate şi soluţionate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la

dosar. În plus, recurentul și intimata au avut ocazia să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. (*mutatis mutandis*, cauza Auza Vilho Eskelinen și alții vs. Finlanda, hotărârea din 19 aprilie 2007, § 72 – 75)

Subsidiar, în § 26 – 27 ale deciziei Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 al Codului de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând hotărârea contestată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Godzin Adrian întemeiat și care urmează a fi admis, casată decizia recurată și menținută hotărârea primei instanței, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În corespundere cu art. 118 alin. (1) al Codului de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale, iar conform art. 130 al aceleiași legi, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

După cum stipulează prevederile art. 67 al Codului familiei, părinții pot fi decăzuți din drepturile părintești dacă: a) **se eschivează** de la exercitarea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere; b) refuză să ia copilul din maternitate sau dintr-o altă instituție curativă, educativă, dintr-o instituție de asistență socială sau alta similară; c) fac abuz de drepturile părintești; d) se comportă cu cruzime față de copil, aplicând violența fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului; e) prin comportare amorală, influențează negativ asupra copilului; f) suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie; g) au săvârșit infracțiuni premeditate contra vieții și sănătății copiilor sau a soțului; h) precum și în alte cazuri când aceasta o cer interesele copilului.

În cadrul examinării prezentei pricine, reclamanta și reprezentantul acesteia au invocat ca temei de decădere a lui Godzin Adrian din drepturile părintești în

privința copilului minor, eschivarea de la exercitarea obligațiilor părintești, inclusiv de plata pensiei de întreținere adică cel prevăzut de art. 67 lit. a) al Codului familiei.

Pe parcursul examinării cauzei în fazele procesuale anterioare s-a constatat cu certitudine că, prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 12 aprilie 2016, a fost desfăcută căsătoria între Godzin Adrian și Panuș Cătălina, fiind stabilit domiciliul copilului minor XXXX XXXX cu mama Panuș Cătălina și fiind încasată de la Adrian Godzin în beneficiul Cătălinei Panuș-Godzin pensia de întreținere a copilului minor XXXX XXXX, în mărime de 1 584,90 lei lunar, până la atingerea majoratului copilului.

În avizele întocmite la 23 ianuarie 2018 și 23 noiembrie 2018, Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Strășeni, a indicat că, Godzin Adrian participă la creșterea și întreținerea copilului minor. Godzin Adrian își vizitează copilul minor, participă la procesul educațional al copilului, participă la întreținerea minorului prin procurarea îmbrăcămintei, alimentelor, însă reclamanta nu folosește toate cele procurate de dânsul. De asemenea, pârâtul Godzin Adrian a participat la reparația grădiniței la care merge copilul.

Astfel, potrivit înscrisului cu nr. 35 din 13 noiembrie 2018, eliberat de către directorul grădiniței de copii Romanița, s. Pânășești, Istrati Viorica, se confirmă că în anul 2015, când copilul XXXX XXXX a început frecventarea grădiniței, Godzin Adrian a participat la lucrările de reparație capitală a grupei prin asigurarea cu material de reparație. Tatăl copilului, se prezintă periodic conform graficului stabilit și are întrevederi cu copilul în prezența cadrelor didactice, în grupă și la terenul de joacă, aduce copilului jucării, dulciuri, totodată sună de mai multe ori pe săptămână educatorilor, întreabă despre starea copilului și vorbește la telefon cu copilul.

Totodată, potrivit încheierii executorului judecătoresc, privind stabilirea restanței la plata pensiei alimentare nr. 040 p/a-45/16 din 23 mai 2019 emisă de executorul judecătoresc Oglindă Sergiu se atestă, că quantumul restanței pensiei de întreținere a copilului minor pe perioada 23 noiembrie 2016 – 23 mai 2019, în temeiul titlului executoriu nr. 2-391/16 emis de Judecătorie Centru, mun. Chișinău la 12 aprilie 2016, constituie suma de 66 565,80 lei.

Pe cale de consecință, reținând cele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, nu a constatat dezinteresul lui Godzin Adrian pentru creșterea și dezvoltarea copilului său și nici eschivarea de la exercitarea obligațiilor părintești prin plata pensiei de întreținere, iar ca urmare consideră că, la examinarea cauzei instanța de apel a apreciat în mod arbitrat probele prezentate de părți, reținând în mod tendențios doar afirmațiile reclamantei Panuș Cătălina.

În conformitate cu prevederile art. 238 alin. (2) al Codului de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței,

toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admiterea acțiunii.

Art. 239-240 al aceleiași legi prevăd că, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată. La deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii. Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Colegiul lărgit constată că, temeiurile cu care reclamanta-intimată Panuş Cătălina s-a adresat în instanța de judecată cu o acțiune, nu au fost dovedite, iar ca urmare nu și-au găsit confirmare.

Or, din materialele cauzei rezultă cert faptul că, deși Godzin Adrian înregistrează restanțe la plata pensiei de întreținere, acesta participă atât moral cât și material la creșterea și educarea copilului său, astfel nu se poate constata eschivarea lui de obligația pecuniară.

În consecință, Colegiul lărgit atestă faptul că prim instanța de fond just a conchis netemeinicia acțiunii înaintate de Panuş Cătălina, or dânsa și-a întemeiat hotărârea privind decăderea lui Godzin Adrian pe motiv de eschivare de la exercitarea obligațiilor părintești, *inclusiv* de la plata pensiei de întreținere, în lipsa unor probe în sensul enunțat, fapt ce este în discordanță cu circumstanțele de fapt stabilite și contravine grav normelor legale aplicabile speței.

În acest sens, instanța de recurs reține și jurisprudența CtEDO în cauzele privind decăderea din drepturile părintești, potrivit căreia, în cauzele de acest fel, examinarea elementelor care servesc cele mai bine interesele copilului este întotdeauna de o importanță fundamentală (cauza Johansen vs Norvegia, hotărârea din 07 august 1996), că interesul copilului trebuie considerat ca fiind primordial și că doar un compartiment *deosebit de nedemn* poate determina ca o persoană să fie privată de drepturile sale părintești în interesul superior al copilului (cauza Gnahore vs Franța, hotărârea din 19 septembrie 2000 și Johansen citată anterior).

Totodată, CEDO subliniază totuși că, acest interes prezintă un dublu aspect (cauza Gnahore, menționată mai sus): pe de o parte, să le garanteze copiilor o evoluție într-un mediu sănătos; pe de altă parte, să mențină legăturile acestora cu familia, cu excepția cazului în care aceasta s-a arătat a fi nedemnă, deoarece distrugerea acestei legături determină ruperea copilului de rădăcinile sale (cauza Maumousseau și Washington vs Franța, hotărârea din 06 decembrie 2007).

Colegiul lărgit acceptă că, comportamentul lui Godzin Adrian în raport cu copilul său nu reprezintă relațiile model între tată și fecior, fapt care nu a fost negat nici de recurentul-pârât, însă *neexercitarea corespunzătoare a drepturilor*

părintești trebuie să aibă o anumită gravitate pentru a atrage sancțiunea decăderii, astfel că nu orice atitudine sau comportament necorespunzător al părinților conduce la decăderea din drepturile părintești, or comportamentul lui Godzin Adrian nu a atins gradul de gravitate pentru a fi temei de decăderea a acestuia din drepturile de tată.

Apreciind speța sub aspectele invocate, se reține că sancțiunea decăderii din drepturile părintești poate fi aplicată față de părinții care, din culpă gravă, nu-și îndeplinesc obligațiunile față de copii sau fac abuz de drepturile părintești.

Astfel, raportând cele menționate la caz, instanța de recurs relevă că nu au fost prezentate probe ce ar confirma culpa gravă a lui Godzin Adrian la neîndeplinirea obligațiilor părintești și nici faptul că acesta este nedemn pentru a fi tatăl lui XXXX XXXX, ba dimpotrivă la materialele cauzei fiind prezentate probe ce demonstrează contrariul.

Apreciind explicațiile participanților la proces făcute în ședințele de judecată în instanțele inferioare, cât și a autorității tutelare prin prisma principiului asigurării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului, având în vedere prezența dublului aspect, menționat supra, și anume legătura copilului cu tata, Colegiul lărgit conchide că prezența lui Godzin Adrian în viața feciorului său și participarea acestuia la educarea lui, sunt în interesul copilului XXXX XXXX.

În consecința celor expuse, instanța de recurs relevă că, decăderea din drepturile părintești este o sancțiune foarte drastică, astfel încât ea trebuie aplicată față de părinți numai după ce se va constata că alte măsuri luate față de părinți ce nu-și îndeplinesc obligațiile părintești, precum cele prevăzute de art. 74 al Codului familiei, nu au dat nici un efect.

Astfel, în situația când Godzin Adrian participă financiar în viața copilului, efectuează vizite la copilul său, se interesează de starea lui morală și fizică, nu face abuz de drepturile sale părintești ca de exemplu refuzul acestuia de a consimți deplasarea copilului în străinătate în scopuri turistice, educaționale, medicale, nu a fost niciodată preîntâmpinat sau amendat contravențional, pedepsit penal pentru comportamentul său față de copil, o hotărâre de decădere, chiar dacă se întrevăd unele abateri de la exercitarea drepturilor părintești, nu este legitimă.

Astfel, din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia din 13 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și de a menține hotărârea din 25 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Godzin Adrian.

Se casează decizia din 13 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Panuș Cătălina împotriva lui Godzin Adrian, intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei raionul Strășeni cu privire la decăderea din drepturile părintești, cu menținerea hotărârii din 25 ianuarie 2019 a Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Victor Burduh

Svetlana Filincova